

Startnotitie

Omgevingsvisie

GEMEENTE MAASTRICHT

Versie d.d. 10-05-2017

Inhoud

1. Aanleiding.....	3
2. Doel	3
3. Resultaat.....	3
4. Strategische opgaven	3
5. Planning en mijlpalen	6
6. Communicatie en participatie	7
7. Organisatie	7
Bijlage 1. Beleidsboom	8

1. Aanleiding

Momenteel is de strategische visie van de gemeente Maastricht vastgelegd in diverse beleidsdocumenten met een verschillende invalshoek. Dit zijn de Stadsvisie 'Maastricht Mosaïek', de Structuurvisie 'Ruimte voor ontmoeting', de Economische visie 'Made in Maastricht', de Algemene Kaders Sociale Visie en Toekomstagenda Sociaal Domein Maastricht-Heuvelland. De Omgevingswet verplicht elke gemeente om één omgevingsvisie te hebben. Het begrip 'leefomgeving' is nadrukkelijk breder dan alleen de ruimtelijke aspecten. Ook ontwikkelingen op het gebied van duurzaamheid, gezondheid, cultuur, economie, sociaal en veiligheid dienen meegewogen en beschreven te worden in de omgevingsvisie. Los van de wettelijke verplichting is het hebben van een integrale visie onmisbaar. Daarmee kan de gemeente namelijk sturing geven aan het bereiken van de gewenste kwaliteit van de leefomgeving. De gemeente Maastricht wil daarom een nieuwe omgevingsvisie opstellen en deze aan de gemeenteraad voorleggen ter vaststelling. Deze vervangt de Structuurvisie en de Stadsvisie en die delen van de economische en sociale visie die betrekking hebben op de leefomgeving. Ook de inhoudelijke ambities, zoals die zijn opgenomen in het Ambitiedocument Omgevingswet, zullen in de nieuwe omgevingsvisie worden uitgewerkt. Deze startnotitie beschrijft de globaal wijze waarop Maastricht haar omgevingsvisie wil opstellen qua procesaanpak, planning, inhoudelijke opgaven.

2. Doel

Doel van de omgevingsvisie is het op integrale en uitnodigende wijze vastleggen van een integrale visie op de gevraagde ontwikkeling en kwaliteit van de leefomgeving in de stad. De omgevingsvisie is gericht op het signaleren van samenhang, kansen en mogelijkheden. Ook geeft de omgevingsvisie een visie op het gebruik, beheer en bescherming van de leefomgeving. In de omgevingsvisie worden de consequenties van de keuzes, zoals die aan de orde zijn in het kader van het Ambitiedocument Omgevingswet, uitgewerkt.

3. Resultaat

De integrale omgevingsvisie bevat minimaal:

- Een beschrijving van de hoofdlijnen van de kwaliteit van de fysieke leefomgeving (wat is er en wat is de kwaliteit daarvan); fysiek in brede zin van het woord, inclusief de niet-fysieke aspecten die invloed hebben op de kwaliteit van de leefomgeving.
- De hoofdlijnen van de voorgenomen ontwikkeling, het gebruik, het beheer, de bescherming en het behoud van het grondgebied (wat gebeurt er/gaat er gebeuren aan ontwikkelingen op en ter instandhouding van het grondgebied).
- De hoofdzaken van het voor de fysieke leefomgeving te voeren integrale beleid (wat zijn de na te streven doelen en op welke manier moeten/zullen die worden bereikt).
- Gebiedsgerichte differentiatie en afweging van de verbrede afwegingsruimte die door de Omgevingswet wordt geboden.
- In een omgevingsvisie dient rekening gehouden te worden met het voorzorgsbeginsel, het beginsel van preventief handelen, het beginsel dat milieuaantastingen bij voorrang aan de bron dienen te worden bestreden en het beginsel dat de vervuiler betaalt.

4. Strategische opgaven

4.1 Nationale Omgevingsvisie

Het ministerie van Infrastructuur en Milieu heeft onlangs de startnota Nationale Omgevingsvisie gepubliceerd. Hierin heeft het Rijk de belangrijkste strategische opgaven gedefinieerd waarop de omgevingsvisie een antwoord moet geven:

- naar een duurzame en concurrerende economie;

- naar een klimaatbestendige en klimaatneutrale samenleving;
- naar een toekomstbestendige en bereikbare woon- en werkomgeving;
- naar een waardevolle leefomgeving.

Tevens heeft het Rijk de belangrijkste lagen geïdentificeerd waarvoor de aanwezige kwaliteiten, de beheersopgave en ontwikkelmogelijkheden in beeld moeten worden gebracht als bouwstenen voor de omgevingsvisie:

Bereikbaarheid	Energievoorziening	Natuur en landschap
Gebouwde omgeving	Gezondheid en veiligheid in de leefomgeving	Cultuur en erfgoed
Economische ontwikkeling	Voedsel en landbouw	Water

De omgevingsvisie van het Rijk is volgens de Omgevingswet wettelijk niet bindend voor gemeenten. Dit betekent echter niet dat de gemeente Maastricht zomaar voorbij kan gaan aan de nationale omgevingsvisie. Op grond van het zorgvuldigheidsbeginsel en het motiveringsbeginsel uit de algemene wet bestuursrecht moet een bestuursorgaan namelijk rekening houden met de van toepassing zijnde regelgeving die hogere bestuursorganen hebben opgesteld.

4.2 Strategische opgaven nieuwe omgevingsvisie Maastricht

Het Rijk heeft een aantal strategische opgaven geformuleerd voor de Nationale Omgevingsvisie. Deze sluiten goed aan bij de opgaven die Maastricht reeds heeft geformuleerd en vastgesteld in de diverse beleidsvisies (zie beleidsboom in bijlage 1). Het is belangrijk dat in het beleid van Maastricht specifiekere aandacht wordt gegeven aan de aspecten duurzaamheid, klimaat en toekomstbestendigheid. De indeling die het Rijk hanteert voorziet daarin; daarom sluit Maastricht in haar nieuwe omgevingsvisie daarbij aan.

De uitwerking van deze opgaven gebeurt uiteraard vanuit de lokale context en aansluitend bij de reeds geformuleerde Maastrichtse strategische opgaven en projecten. In onderstaande paragraaf is weergegeven hoe Maastricht dit wil aanpakken.

A.- Naar een duurzame en concurrerende economie

Toelichting: Maastricht wil deze opgave vooral vanuit haar internationale positionering oppakken. Het gaat hierbij om het versterken van de identiteit en het profiel van de stad als internationale Universiteitsstad en complete cultuurstad. Dit sluit aan bij de belangrijkste opgaven vanuit de stadsvisie, de economische visie en de Structuurvisie. Randvoorwaarde hiervoor is goede (Eu)regionale verbindingen en (inter)nationale bereikbaarheid. Ook een sterk internationaal imago van de stad met een aantrekkelijk vestigingsklimaat, culturele voorzieningen en hoge (beeld)kwaliteit van de binnenstad is een belangrijke randvoorwaarde.

Voorbeelden van strategische projecten die hierbij aansluiten zijn de ontwikkeling van de Health Campus in Randwijck, het Mobility and Talent Center (MTC), Toekomstagenda Cultuur en het verder doorontwikkelen van met name de internationale treinverbindingen.

B.- Werken aan een klimaatbestendige en klimaatneutrale samenleving

Toelichting: (Inter)nationaal worden klimaatdoelen gesteld. Maastricht wil vanuit haar eigen competenties zoveel mogelijk bijdragen aan het realiseren daarvan. Het gaat daarbij niet alleen om bijvoorbeeld afval en energie, maar ook om de stad te beschermen tegen overstromingen van de Maas, hittestress en regenwateroverlast. Dit thema is ook tijdens de stadsronde van 21 maart 2017 veelvuldig aangedragen als belangrijk speerpunt voor Maastricht bij de implementatie van de Omgevingswet. Door dit thema als één van de vier strategische opgaven in de omgevingsvisie te formuleren wordt invulling gegeven aan die wens.

Strategische projecten die hier bijvoorbeeld een bijdrage aan leveren zijn het project Hoogwaterveiligheid Maas en het Maastrichts Energie Akkoord.

C.- Naar een toekomstbestendige en bereikbare woon- en werkomgeving

Toelichting: Maastricht wil de opgave op het gebied van de bereikbaarheid met name invullen door het aanbieden van keuzemogelijkheden voor de manier waarop men zich wil verplaatsen en het stimuleren van milieuvriendelijke vervoerswijzen centraal te stellen. Onderdeel hiervan is ook het ruimtelijke ordeningsbeleid, waarbij functies zoveel mogelijk worden gesitueerd op locaties met een passend bereikbaarheidsprofiel. Daarnaast vraagt de demografische ontwikkeling in de regio om een zorgvuldige planning en programmering van programma's op het gebied van wonen, werken, recreatie en winkelen. Het doel is met name producten toe te voegen die een aanvulling zijn op de huidige voorraad en herbestemming van bestaand (monumentaal) vastgoed te prioriteren. Functiemenging en tijdelijkheid zijn instrumenten die hierbij meer kunnen worden ingezet. Zo wordt leegstand zoveel mogelijk voorkomen.

Strategische projecten die hier bijvoorbeeld een belangrijke bijdrage aan leveren zijn de aanpak van de stationsomgeving via het project Stad & Spoor en het verbeteren van de bereikbaarheid van de stad via Park&Ride en Park&Walk locaties. Maar ook duidelijke regionale programmatische afspraken zoals vastgelegd in de Regionale Structuurvisie Wonen en de POL uitwerkingen voor ruimtelijke economie en toerisme en recreatie leveren een belangrijke onderlegger voor deze opgave.

D.- Naar een waardevolle (ook veilige en gezonde) leefomgeving

Maastricht is een stad van toevallige of geplande ontmoetingen. Het doel is de openbare ruimte zodanig in te richten dat dit nog verder wordt gestimuleerd. Door gezonde, veilige, aantrekkelijke en levendige openbare ruimtes te creëren blijft Maastricht aantrekkelijk als ontmoetingsstad, cultuurstad en als woonstad. Ook vanuit sociaal is er veel aandacht om ontmoetingsplekken in alle buurten te stimuleren, bijvoorbeeld via het verstrekken van diverse subsidies. De inrichting van de openbare ruimte kan het ontmoeten als een organische activiteit ondersteunen, zodat er een vorm van publieke familiariteit ontstaat. Groene plekken in de stad dragen bij aan de kwaliteit van de leefomgeving, gezondheid, de culturele en recreatieve mogelijkheden en de natuurwaarden. Daarom richt Maastricht zich vooral op het versterken van de bestaande groenstructuren (zowel zelfs als via het stimuleren van eigen verantwoordelijkheid bij inwoners en bedrijven) en deze zoveel mogelijk met elkaar te verbinden.

Strategische projecten die hier een bijdrage aan leveren zijn bijvoorbeeld de gebiedsontwikkeling van Belverdere, Tapijn en de Groene Loper waarbij veel geïnvesteerd wordt in nieuwe ruimte voor ontmoeting, maar ook het Groenstructuurplan en Mijn Groen Maastricht. Vanuit sociaal-economisch oogpunt dragen de toekomstagenda cultuur en het broedplaatsenbeleid bij aan het stimuleren van ontmoeting. Binnen het veld onderwijs dragen het Huisvestingsplan Integrale Kindcentra Maastricht en een hernieuwde onderwijsvisie Voortgezet Onderwijs hieraan bij.

4.3 Uitgangspunten

Bij de tot stand koming van de nieuwe omgevingsvisie zullen (mede in relatie tot het Ambitiedocument Omgevingswet) de volgende uitgangspunten worden gehanteerd:

- In de omgevingsvisie wordt voortgebouwd op bestaande visies en recente breed gedragen besluiten; in bijlagen 1 is een overzicht opgenomen hoe de bestaande beleidsvisies aansluiten op de nieuwe opgaven.

- In de omgevingsvisie wordt aangegeven welke waarden en kwaliteiten in de verschillende gebieden in de stad aanwezig zijn en hoe deze beschermd worden.
- De omgevingsvisie wordt specifiek voor Maastricht opgesteld en bouwt voort op de regionale structuurvisies die recent zijn vastgesteld of nog in productie zijn.
- De omgevingsvisie vormt het kader voor toekomstige ontwikkelingen en beslissingen over het gebruik en beheer van de leefomgeving. De raad stelt de omgevingsvisie vast.
- De omgevingsvisie dient een integrale en gebiedsgedifferentieerde aanzet te geven voor de wijze waarop kwaliteiten, ontwikkelingen en regels hieromtrent in het Omgevingsplan worden geborgd. Het meer mogelijk maken van functiemenging in brede zin (ook social blurring) is hierbij een belangrijk uitgangspunt.
- De informatie die voor de omgevingsvisie wordt opgesteld of verzameld dient aan te sluiten op de informatievoorziening en archiveringsplicht van het nieuwe Digitale Stelsel Omgevingsrecht.
- Bij het opstellen van de omgevingsvisie zal ruimte worden geboden voor het leveren van input vanuit de samenleving via dialoog, co-creatie en het inbrengen van maatschappelijke bouwstenen.
- In de omgevingsvisie wordt onderscheid gemaakt tussen de verschillende rollen die de gemeente op het gebied van Grond en vastgoedbeleid heeft en richting gegeven of en zo ja voor welke speerpunten/ in welke gebieden de gemeente actief danwel faciliterend is.

5. Planning en mijlpalen

Het streven is om de omgevingsvisie in 2018 door de raad te laten vaststellen. In 2018 vinden ook de gemeenteraadsverkiezingen plaats. Het is de ambitie om de omgevingsvisie door de *nieuwe raad* te laten vaststellen, zo voelt zij zich direct eigenaar van het belangrijke koersdocument en is er ook nog ruimte om de politieke accenten van het nieuwe bestuur en het coalitieakkoord te verwerken.

- Startbesluit door college: juni 2017 (gelijktijdig met vaststellen ambitiesdocument)
- Informatieverstrekking naar de raad: begin juli 2017
- Verzamelen inhoudelijke bouwstenen: juli 2017 – oktober 2017
- Participatief traject ophalen en aanvullen bouwstenen: november -december 2017
- Discussienotitie omgevingsvisie – februari 2018
- Participatief traject aanscherpen omgevingsvisie – maart/april 2018
- Ontwerp omgevingsvisie vaststellen en ter inzage leggen: mei 2018
- Ter visie legging omgevingsvisie en verwerken zienswijzen –mei /juni/juli 2017
- Vaststellen omgevingsvisie door de raad: september 2018 (NB. Dit is de nieuwe raad!)

6. Communicatie en participatie

Aangezien het vroegtijdig betrekken van inwoners, ondernemers en belanghebbenden bij de omgevingsvisie een belangrijk uitgangspunt is van de Omgevingswet zal Communicatie en participatie een belangrijk speerpunt zijn in de procesaanpak.

Er zal in de zomer van 2017 een specifiek communicatieplan worden opgesteld waarin de inzet van diverse communicatiemiddelen gericht op de verschillende doelgroepen en afgestemd op de leefwereld van inwoners wordt beschreven. Uitgangspunt is dat iedereen in de gelegenheid wordt gesteld ideeën en bouwstenen aan te dragen voor de omgevingsvisie. Zowel in de eerste fase waarin de (sectorale) bouwstenen worden opgesteld als in de fase waarin door integrale afstemming tussen de verschillende lagen keuzes en een prioritering wordt gemaakt om invulling te geven aan de strategische opgaven.

7. Organisatie

Bestuurlijke opdrachtgever voor de nieuwe omgevingsvisie is de portefeuillehouder ruimtelijke ordening. Ambtelijke opdrachtgever is de directeur Beleid en Ontwikkeling. Ambtelijke opdrachtnemer is de procesmanager vanuit de sector Ruimte.

Er wordt binnen de ambtelijke organisatie een Werkgroep Omgevingsvisie geformeerd, waarin alle relevante disciplines zijn vertegenwoordigd. Hierin zitten dus niet alleen personen vanuit Beleid en Ontwikkeling, maar ook vanuit Economie en Cultuur en Sociaal.

Het Kernteam Omgevingswet, dat de gehele implementatie van de Omgevingswet stroomlijnt, blijft bestaan, maar hierin zullen vanaf 1 juli 2017 geen inhoudelijke disciplines meer zitting hebben. Wel nemen hierin alle voorzitters van de werkgroepen zitting. De procesmanager Omgevingsvisie zorgt voor de onderlinge afstemming.

Bijlage 1. Beleidsboom

Strategische opgave conform Nationale Omgevingsvisie			
I.- Naar een duurzame en concurrerende economie	II.- Naar een klimaatbestendige en klimaatneutrale samenleving	III.- Naar een toekomstbestendige en bereikbare woon- en werkomgeving	IV.- Naar een waardevolle (ook veilige en gezonde) leefomgeving
Strategische opgaven volgens de Stadsvisie 2030 - Maastricht Mozaïek			
Maastricht internationale kennisstad		Maastricht sterke woonstad	Maastricht complete cultuurstad
Strategische opgave conform Structuurvisie Maastricht 2030			
A.- Versterken internationale positionering		B.- Robuuste en duurzame bereikbaarheid	C.- Investeren in groen en landschap D.- Versterken stedelijk weefsel
Strategische opgave conform Economische Visie Made in Maastricht			
A.- Internationale kennisstad; versterken kennis en innovatie		C. Internationale bezoekstad; versterken van het nieuwe werken, winkelen en bezoeken	B.- Complete Cultuurstad; Versterken cultuur in relatie tot economie.
Strategische opgave conform Algemene Sociale Visie en de Toekomstagenda Sociaal Domein Maastricht-Heuvelland			
A.- Eigen kracht versterken; De individuele eigen kracht in de samenleving wordt versterkt			B.- Inzet Burgerkracht; De collectieve eigen kracht in de samenleving wordt versterkt C.- In onze samenleving staan de burger en zijn directe omgeving centraal, niet het systeem D.- Actief helpen of regie (deels) overnemen; We blijven mensen ondersteunen die tijdelijk of permanent geen regie over hun eigen leven kunnen voeren en/of een chronische beperking hebben

Onderliggende beleidsthema's (opnieuw gegroepeerd naar de strategische opgaven)			
<ul style="list-style-type: none"> -Kenniseconomie (driehoek kennis-, cultuur- en woonstad) -Regionale en (inter)nationale bereikbaarheid -Toerisme en leisure (bezoekstad) -Kwaliteit binnenstad: de kurk waarop lokale economie drijft 	<ul style="list-style-type: none"> -Afval -Energie -Duurzaam bouwen -Regenwater -Hoogwaterveiligheid 	<ul style="list-style-type: none"> -Mobiliteitsbeleid -Locatiebeleid -Woonbeleid -Werklocaties -Detailhandel (incl. bijbehorende programmatische kaders) 	<ul style="list-style-type: none"> -Gebouwde omgeving (incl. beeld van de stad en openbare ruimte) -Groen, natuur, landschap en water -Cultureel erfgoed en archeologie -Bodem en verstoring -Voorzieningen (incl. buurt- en wijkeconomie) -Veiligheidsbeleid (incl. veiligheidsfacetten die deel uitmaken van andere beleidsterreinen) - Culturele infrastructuur
Strategische ontwikkelingsprojecten (langere termijn)			
<ul style="list-style-type: none"> -Regionale en (inter)- nationale verbindingen (met name spoor) -Ontwikkeling Maastricht Health Campus in Randwyck -Faciliteren ambities UM en HS-Zuyd in de binnenstad (incl. Tapijn) -Mobility and Talent Center (MTC) - Toekomstagenda cultuur 	<ul style="list-style-type: none"> -Hoogwater Maas -Energieakkoord -Warmtenet -Afvalplan -Verduurzaming A2 	<ul style="list-style-type: none"> -Stad & Spoor -Doorontwikkeling parkeren binnenstad (via P&W en P&R) -Realiseren stedelijk woonmilieus (o.a. via projecten A2 en Belvédère) -Herstructurering corporatiebezit 	<ul style="list-style-type: none"> -Ontmoeting binnenstad (incl. A2, Belvédère, Tapijn en Frontenpark) en andere ontmoetingsplekken -Structuurvisie Randwyck -Actieplan(nen) Water & Groen -Transformatie ENCI (incl. groeve) -Buurtaanpak veiligheidsbeleving -Onderwijsvisie en huisvestingsplan -Broedplaatsenbeleid